

Kumla kommun

Hållbarhetsstrategi

För Gröna Sörby

 Vision

  Program

   Policy

    Regler

     Handlingsplan

      Riktlinjer

 Kommunfullmäktige

 Kommunstyrelsen

 Nämnd

Innehållsförteckning

Bakgrund	3
Syfte	3
Hållbarhetsaspekterna	3
Hållbarhet i planprogrammet för Sörby	4
1. Hållbar bostadsbebyggelse	4
2. Hållbar livsmiljö	5
3. Hållbar kommunikation	6
4. Hållbar grön- och blåstruktur	8

Beslutande:
Datum och paragraf:
Dokumentansvarig:
Revideras:
Gäller till:

Bakgrund

Planprogram för Gröna Sörby pekar ut sociala värden och hållbarhetsperspektiv som viktiga grundstenar för att skapa ett attraktivt boende i området Sörby. Bebyggelse och grönområden ska vara sammanbyggda och skapa en väv mellan stad och natur.

Samhällsbyggnadsnämnden beslutade 7 september 2017 att en fördjupning av planprogrammet ska göras för att kunna gå vidare med detaljplanering i området. Hållbarhetsstrategin är en del av fördjupningen.

Syfte

Syftet med att ta fram en hållbarhetsstrategi för Gröna Sörby är att ta ett grepp om och förtydliga inriktningen av hållbar samhällsutveckling i planprogrammet. Strategin ska ge en beskrivning av vad begreppet hållbarhet innebär för Gröna Sörby samt ge förslag på konkreta hållbarhetsåtgärder som ska genomföras och i vilket skede åtgärden lämpar sig.

Kumla kommun ska aktivt verka och bidra till att de mål som Sveriges riksdag har beslutat om uppnås. Fysisk planering är ett viktigt verktyg för att uppnå en hållbar samhällsutveckling. Genom hållbarhetsstrategin för Gröna Sörby, kan Kumla kommun bidra till att uppnå flera av de 17 mål som antogs av världens länder i september 2015, i Agenda 2030 för hållbar utveckling. Genomförandet av strategin kommer även att ha en positiv påverkan på flera av de nationella miljö kvalitetsmålen och folkhälsomålen. Kumla kommuns lokala miljömål samt kommunens Vision 2025 ingår också i de olika hållbarhetsteman för planområdet.

Hållbarhetsaspekterna

Definitionen för hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Hållbar utveckling innefattar en ekologisk, ekonomisk och social dimension. Med hållbar utveckling avses att förvalta och utveckla de resurser och kvaliteter som samhället har, samt att upprätthålla och utveckla robusthet och anpassningsförmåga. Hållbar utveckling handlar om en god miljö som växer fram i samspel mellan de tre ömsesidigt beroende dimensionerna. Hållbar utveckling behöver ha en helhetssyn och även en långsiktighet. Det är oftast mer samhällsekonomiskt lönsamt med förebyggande åtgärder istället för att vänta tills skadan uppkommer.

De tre aspekterna kan enkelt beskrivas:

- Social hållbarhet: Utvecklingsvänligt och jämlikt samhälle där de mänskliga behoven uppfylls. Mark- och vattenanvändningen och den

rumsliga strukturen måste formas så att de ger förutsättningar för goda livsvillkor.

- Ekonomisk hållbarhet: God hushållning med och effektivt tillvaratagande av mänskliga och materiella resurser.
- Ekologisk hållbarhet: Upprätthållande av ekosystemets produktionsförmåga och minskad belastning på natur och människor.

Hållbarhet i planprogrammet för Sörby

I planprogrammet eftersträvas ett socialt och hållbart bostadsområde där grönstrukturen är attraktiv för kommuninvånarna. Det gröna i Gröna Sörby ska vara genomgående i hela området. "Grön" står inte bara för den grönstruktur som aktivitetsfältet ger utan innebär även att området ska ge goda förutsättningar för ett hållbart samhälle där de tre hållbarhetsaspekterna samspelar. Sörby ska bidra till möjligheten för alla att bosätta sig i området genom att det finns en bebyggelsevariation.

Det ska finnas goda förutsättningar för den biologiska mångfalden genom bland annat ekosystemtjänster och området ska anpassas till de klimatförändringar som sker. Områdets uppbyggnad ska bidra till att inte öka miljöpåverkan. Idag består området av odlingslandskap. Genom att bygga bostadsområde och ett större aktivitetsfält, kommer förlust av brukbar mark att ske. Det kan även finnas biotoper i området som behöver identifieras och antingen sparas eller kompenseras. Vid fortsatt planering av området ska detta vägas in.

I hållbarhetsstrategin har de delar i planprogrammet som berör hållbarhet plockats ut och identifierats i fyra teman för att förtydliga vad programmet vill uppnå. De fyra temana är *hållbar bebyggelse*, *hållbar livsmiljö*, *hållbar kommunikation* och *hållbar grön- och blåstruktur*. För varje tema finns åtgärder och det framgår hur och när åtgärden bör genomföras.

1 Hållbar bostadsbebyggelse

Med ökad tillväxt krävs att fler bostäder byggs i kommunen. Genom att bygga bostäder tätt minskar negativ påverkan på större areal mark och möjliggör för fler människor att bo i Sörby. Bostadsområdet har stor variation av boendeformer för att ge förutsättning för blandad socioekonomisk befolkning. Bostäderna ska samtidigt bemöta kraven för att uppfylla hållbarhet genom hela livscykeln och kunna bemöta de klimatförändringar som sker. Då området kommer att bli tätbebyggt är det väsentligt att grönstruktur byggs in i bostadsområdet. Genom ökad vegetation hålls temperaturen nere, ger skugga samt bidrar till att minska risker för översvämning. Området ska ge säkra, trygga och hälsosamma miljöer där människor kan vistas i framtida förändrat klimat. Dagvattenhanteringen behöver säkerställas för att minska risken för översvämningar.

Åtgärder

1.1 Blandad upplåtelseform ska eftersträvas.

När: Möjliggörs i detaljplan i och med byggrätter. Vid markanvisning kan t.ex. hyresbostäder premieras i dialog med exploatörer.

1.2 Byggnationen ska anpassas efter områdets geotekniska förutsättningar och vara klimatanpassad för de klimatförändringar som sker som exempelvis kraftiga skyfall och översvämningar.

När: Utredds i dagvattenutredningen. Säkerställs vid detaljplanering och projektering.

1.3 Vid placering av bostadshus eftersträvas möjligheten för lokal förnybar energiproduktion som installation av solceller.

När: Vid detaljplanering tas bestämmelser fram för de områden där det är möjligt att skapa förutsättningar för lokal förnyelsebar energiproduktion. Uppmuntran till förnyelsebar energi sker i dialog med exploatör och köpare.

2 Hållbar livsmiljö

Planprogrammet för Gröna Sörby är kopplat till kommunens Kultur- och fritidspolitiska program. Området ska vara en mötesplats och inbjuda till olika aktiviteter för att främja folkhälsan samt vara trygg för barn och unga att röra sig fritt. Planprogrammet fokuserar på att människor ska aktivt välja att vistas ute mer vilket ger en positiv effekt för hälsan. För välmående är närheten till grönområden en viktig del och därmed ska området vara lätt och tryggt att röra sig till fots eller cykla i. Aktivitetsfält med motionsspår och ytor för spontana aktiviteter ger förutsättningar för en aktiv och hälsosam livsstil. Idag är övervikt och folksjukdomar som det kan leda till ett ökat problem, särskilt i yngre åldrar. Sörby ska genom sin utformning ge förutsättningarna för mer fysisk aktivitet. En stor del av året är det mörkt och området behöver planeras för att möjliggöra utevistelse även under vinterhalvåret. God belysning i området och sociala mötesplatser kan ge ökad trygghetskänsla utomhus.

Åtgärder

2.1 Bottenplan i flerbostadshus längs huvudstråket ska ge möjlighet till lokaler som anpassas efter efterfrågan, som mindre verksamheter.

När: Vid detaljplanering.

2.2 Avfallshanteringen ska vara lättillgängligt, enkel och ge möjlighet för ökad återvinning för boende och även besökare i området. Gemensamma anläggningar för avfallshantering ska placeras och gestaltas efter områdets karaktär.

När: Principer föreslås i gestaltningsprogrammet.

- 2.3 Gaturummet och platsbildningar ska inbjuda till spontana mötes- och vistelseplatser i bostadsområdet genom att bilda naturlig avgränsning från trafiken med grönska. Trygghet ska skapas med god belysning. Det inbjuder till en lugn vistelsemiljö som ökar det sociala välmående.

När: Principer föreslås i gestaltningsprogrammet, vid detaljplanering och vid projektering.

- 2.4 Aktivitetsfältet ska erbjuda möjlighet för friluftsliv, aktiviteter och motion för boende och besökare året om. Belysningen i området ska vara god för att skapa trygghet och möjliggöra kunna nyttjas när det är mörkt.

När: Området säkerställs i detaljplaneringen. Förslag på innehåll i genomförandeplan och gestaltningsprogram. Aktivitetsfältet bör växa fram etappvis men det är viktigt att delar av området blir användbart tidigt. Det kan ske genom att i tidigt skede anlägga motionsspår, stadsdelslekplats och planteringar av barrotsplanter och ängsmark.

3 Hållbar kommunikation

Sörby ligger nära Kumla centrum och Örebro och vid förtätning av området behöver goda kommunikationer finnas. Fotgängare och cyklisters behov prioriteras högre än bilistens genom tydliga gena stråk i området som även kopplar samman området med rekreationsstråk, aktivitetsfält och andra målpunkter utanför området. Välplanerade gång- och cykelbanor kan uppmuntra till mer fysisk aktivitet. För barn och unga ska det vara möjligt att tryggt och säkert kunna ta sig till och från skola på egen hand. Det stärker barns självkänsla och är positivt för deras utveckling att kunna ha möjligheten att röra sig tryggt på egen hand.

Åtgärder

- 3.1 Förutsättningar för laddinfrastruktur för elfordon och möjlighet för bilpooler bör finnas för att påverka boende att välja miljövänligare resande.

När: Uppmuntran till att utrusta parkeringsplatser med laddboxar/laddstolpar och avsätta plats för bilpool sker i dialog med exploitör vid markanvisning.

- 3.2 Det ska finnas god tillgång till cykelparkeringar vid bostadshusen och vid aktivitetsfältet. Cykelparkeringarna bör ges en kvalitet och en utformning som stimulerar cykling, t.ex. låsbara ställ under tak med god tillgänglighet till entréerna.

När: Vid detaljplanering och vid markanvisning.

3.3 Det ska vara lättillgängligt att ta sig till fots eller cykel inom och målpunkter utanför bostadsområdet och aktivitetsfältet. Trygghet skapas med skilda stråk och genom att biltrafiken endast tillåts låg hastighet.

När: Vid detaljplanering och projektering.

3.4 Det ska skapas förutsättningar för att kollektivtrafiken ska trafikerar området genom att planera för buss och busshållplatser på strategiska lägen.

När: Vid detaljplanering och vid projektering.

4 Hållbar grön- och blåstruktur

Utformningen av det gröna och det blåa i Sörby ska utgå från styrdokumenterna *Program för Gröna Kumla* och *Riktlinjer för dagvattenhantering i Kumla kommun*.

Gröna Sörby ska vara en typisk trädgårdsstad och gröna stråk ska binda ihop bostadsområdet med aktivitetsfältet. Genom att uppmuntra boende och fastighetsägare att skapa grönstruktur på egen fastighet kan det bidra till visionen för området. Gaturummet ska kopplas ihop med grönområdet genom trädplantering, för att tydliggöra grönstrukturen.

Delar av vattenparken kan utformas som en våtmark, delvis svämbar och där den varierande vattennivån är en del av upplevelsen och gestaltningen. Rätt utformad kan vattenparken erbjuda en stor artrikedom och stärka den biologiska mångfalden i området. Ekosystemtjänster har stor betydelse för utvecklingen av området och ger gröna ytor, hög biologisk mångfald och är positivt för den fysiska och psykiska hälsan. Tjänsterna är positiva för klimatförändringar då det förbättrar klimatet lokalt, ger hög biologisk mångfald, dämpar buller och minskar översvämningsrisker.

Då området bebyggs ökar arealen hårdgjorda ytor. För att vara förberedd på skyfall och översvämningar skapas olika lösningar för fördröjning av dagvattenhantering. Genom att ha öppna dagvattensystem tas vatten omhand, ökar välbefinnande för boende och bidrar till biologisk mångfald.

Åtgärder

4.1 Ekosystemtjänster ska vara en del av planeringen och utformningen av området. Öka den biologiska mångfalden i området genom åtgärder såsom utplacering av fågelholkar, insektshotell, bikupor, död ved samt genom ett medvetet val av växter.

När: I detaljplanearbetet sker analys av ekosystemtjänster. Information och dialog med exploatörer.

- 4.2 Området ska karakteriseras av trädgårdsstad och därför ska odling och plantering även kunna erbjudas i flerbostadshus exempelvis med större balkonger och gemensamma trädgårdar samt odlingslotter.

När: Vid detaljplanering och markanvisning. Projektering av aktivitetsfältet.

- 4.3 Dagvattenhantering ska utformas och dimensioneras för ett 100-års regn. Dagvattenlösningar ska bidra till att öka den biologiska mångfalden och vara attraktiv att besöka. De ska tillåtas svämma över vid kraftigt skyfall. Andelen hårdgjord yta ska vara liten.

När: I dagvattenutredningen och säkerställs även i detaljplan. Gröna dagvattenlösningar bör ingå i planering av gatu- och bostadsmiljö. Det för att undvika svårigheterna med att i efterhand korrigera hanteringen men även för att det ger högre känsla av den exklusivitet och nytänkande som ska karakterisera Gröna Sörby. I aktivitetsfältet kan dagvattenlösningar ske under tiden som området växer fram och där finns redan en befintlig infiltrerande förmåga.

- 4.4 Gröna stråk ska binda samman området med omkringliggande grönområden för att underlätta spridning för djur och växter. Skogsområdet Vargavrån ska sammanlänkas och ingå som en del av utvecklingen av Sörby.

När: I projekteringen ge plats för alléträd med ganska tätt avstånd för att underlätta spridning. Vidare utredning om hur Vargavrån kan bevaras, exempelvis genom naturvårdsavtal.